

گنبدی فیروزه‌ای با خاک نجف

سانازقنبری

دبیر
چاردیواری

را طی کنبد چشم‌تان می‌افتد به گنبد آبی‌رنگ
سلطانیه در دشت وسیع سلطانیه که از دامنه
کوه‌های شمالی منطقه آغاز و تا اولین رشته
کوه‌های جنوبی منطقه ادامه پیدا می‌کند. گنبدی
پر نقش و نگار به جا مانده از دوران حکومت
ایلخانان مغول که نشان از رام شدن خلق و خوی
خشن‌شان در همنشینی با ایرانیان دارد.

از تهران که حرکت کنبد بعد از تاکستان، ابهر و
خرمدره و در فاصله ۱۰ کیلومتری آزادراه تهران
به زنجان یک جاده فرعی قرار دارد که اگر آن

پیکر مطهر حضرت علی (ع) در ایران!

سلطان محمد خدابنده از پادشاهان سلسله ایلخانان مغول
بود که وقتی می‌خواست تاج‌گذاری کند به اوجایتو تغییر نام
داد. اوجایتو به معنای پادشاه مبارک بود و جالب است بدانید
که تا پایان عمر خود به همین نام هم باقی ماند. او در ابتدا
دین مسیحی داشت و سپس اسلام را پذیرفت و به گفته منابع
تاریخی در جریان یک مناظره که بین فقهای سنی مذهب

سفر به شهرستان سلطانیه سفر به معروف‌ترین شهر
استان زنجان است که آثار تاریخی بی‌بدیلی را در خود
جای داده. سلطانیه مانند یک موزه با آثار قدیمی است که
بناهای تاریخی و جاذبه‌های طبیعی زیادی در آن وجود
دارد و به گواه تاریخ به دستور سلطان محمد خدابنده
بنا شده است.

شهری کوچک و دیدنی که روزگاری بسیار دور بعد
از تبریز بزرگ‌ترین شهر در زمان ایلخانان محسوب
می‌شده و تمام کاروان‌های بزرگ و کوچکی که در جاده
ابریشم حرکت می‌کردند باید از آنجا عبور می‌کردند و
حتی بنا بوده تبدیل به اصلی‌ترین مرکز عالم تشیع در
جهان شود، اما آنچه باعث شد امروز و در این شماره
از چاردیواری سراغ معرفی این شهر برویم، نیتی بود
که سلطان محمد خدابنده از بنای این گنبد باشکوه
داشته است.

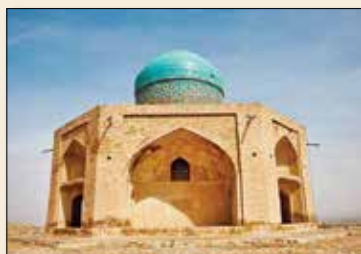
انجام نگرفت و او از این کار منصرف شد. بعد از آن که اوجایتو
موفق به انتقال پیکر حضرت علی (ع) نشد به نجف و کربلا
سفر کرد. او تربت فراوانی را از آنجا به سلطانیه آورد و محل
تربت خانه که قرار بود دو قبر، یکی پیکر امیرالمومنین و دیگری
پیکر خودش در آنجا به خاک سپرده شود را با آن تربت زینت
داد. بنای سلطانیه سال‌هاست که در یونسکو به ثبت رسیده
و جایگاه خاصی میان صدها اثر تاریخی، ایرانی و اسلامی دارد.
اگر از گنبد سلطانیه دیدن می‌کنید، پیشنهاد می‌کنیم
سوغاتی‌تان را هم از همانجا بخرید؛ چون در آنجا تمام سوغات
استان زنجان قابل تهیه است. صنایع دستی مثل ملیله‌دوزی
و چاروق دوزی یا شیرینی‌های معروف زنجان مثل باقلوای
زنجان و شیرینی شستی یا حتی میوه‌های خشک مثل
کشمش و گردو که از محصولات کشاورزی خود این ناحیه
است را می‌توانید از اینجا تهیه کنید و با خود به
شهرتان ببرید.

انجام شد، تصمیم گرفت به مذهب شیعه درآید. اعتقاد محمد
خدابنده به مذهب شیعه صرفاً یک حرکت ظاهری نبود. او
به اعتقادات شیعی با جان و دل عمل می‌کرد و محبت عمیقی
هم به حضرت علی (ع) داشت. از این رو بنای باشکوه سلطانیه
را ساخت و قصد کرد که پیکر مطهر حضرت امیرالمومنان
علی (ع) را به آنجا منتقل کند و به همین علت است که در
گوشه‌گوشه این گنبد آجری کلمه ا...، محمد و علی به زیبایی
و هنر خاصی حک شده است. همچنین این گنبد ۱۱ پله دارد
که در حروف ابجد مترادف با نام حضرت علی (ع) است. در
داخل فضای سلطانیه هم کاشیکاری‌های زیبایی منقش به
آیات از قرآن و آجرهایی که با حروف رمزگذاری شده به شکل
چشمگیری دیده می‌شود. الجایتو با عشق زیاد این بنا را
ساخت اما در نهایت انتقال پیکر مطهر ائمه (ع) به خاطر
مخالفت شدید علمای شیعه یا به قول برخی دیگر، خواب
سلطان که حضرت علی (ع) را از این عمل ناراضی دیده بود،

دیدنی‌های سلطانیه

برجسته دو اژدهاست که در دوره ایلخانی ایجاد
شده است. علاوه بر نقوش برجسته دو اژدها، تمام
تزیینات دیگر نیز در دوران ایلخانی در این بنا ایجاد
شده‌اند و تمامی این عوامل دست به دست هم
داده‌اند تا عده‌ای از گردشگران تصور کنند که داش
کسن معبدی چینی در ایران است.

آرامگاه ملاحسن کاشی

آرامگاه ملاحسن کاشی یا مقبره مولانا حسن کاشی
بنایی مربوط به آغازین دوره‌های صفویه است که
در جنوب شهر واقع شده است.
در این مکان حسن کاشی، از شاعرانی که اشعارش
در ستایش از امامان شیعه به خصوص امیرالمومنین
علی (ع) زیانزد خاص و عام است به خاک سپرده
شده. این بنا توسط شاه طهماسب یکم بنا شد و
تکمیل معماری داخلی آن توسط فتحعلی شاه قاجار
در دوران قاجار انجام گرفته است.

معماری منحصر به فردشان ارزش بالایی در هر دین
و آیین دارند. معبد داش‌کسن یا به گفته برخی از
گردشگران معبد اژدها بنایی صخره‌ای است که در
حاشیه روستای تاریخی ویر از توابع شهرستان
سلطانیه قرار دارد.

مسیر بین روستا تا معبد صاف است و به راحتی با
اتومبیل‌های شخصی‌تان می‌توانید آن را طی کنید
اما از آنجا که در طول مسیر هیچ تابلوی راهنمایی
نصب نشده عاقلانه است برای رسیدن به معبد، از
راهنمایی افراد محلی استفاده کنید.

از دیرباز در متون و اندیشه ایرانیان اژدها نماد ظلم
و ستم به شمار می‌رود اما با ورود مغولان به ایران،
اژدها شکل نمادی مانند نگهبان به خود گرفت که با
خود برکت و حکومتی پایدار به همراه دارد.

در معبد داش‌کسن دو نقش برجسته اژدها و چند
محراب اسلامی در دو سمت آن به قرینه یکدیگر
حجاری شده است.

از طرفی دیگر همین نقوش اژدها در معبد بیانگر
تأثیر فرهنگ شرق دور (مغولستان و چین) در
ایران محسوب می‌شود. برخی باستان‌شناسان،
پایه‌ریزی این معبد را متعلق به دوران ساسانیان
می‌دانند و معتقدند این معبد در زمان ساسانیان
پرستشگاه آیین مهرپرستی بوده که البته هیچ
اثری موکد بر این گفته در معبد وجود ندارد و
برجسته‌ترین ویژگی این معبد همان نقوش

به آن کچه‌بورک (کلاه نمادی) می‌گویند. این بنای تاریخی
متعلق به عارف بنام آن زمان، شیخ براق بابا از خاصان
دربار سلطان محمد خدابنده در دوره ایلخانی است.
مقبره شیخ براق یا چلیپی اوغلو که در کنار آن خانقاهی
مربوط به همین دوره وجود دارد از نوع مقبره‌های برجی
شکل قرون میانی اسلامی و به ظاهر قابل مقایسه با مقبره
امامزاده جعفر اصفهان است. این بنای تاریخی بارها
مورد مرمت قرار گرفته و در فهرست آثار ملی ایران به ثبت
رسیده و در حال حاضر، از حجره‌های محوطه آن به عنوان
اتاق‌های هتل برای مسافران استفاده می‌شود. برای
دسترسی آسان‌تر به این آرامگاه از میدان جانباز در مرکز
شهر سلطانیه وارد بزرگراه آزادی شوید و پس از طی این
بزرگراه در مسیر جنوب غرب، آرامگاه چلیپی اوغلی را در
سمت راست خود می‌بینید.

معبد داش‌کسن

معابد ساختمان‌هایی مذهبی و جایگاهی برای
پرستیدن خداوند هستند. از این رو با سبک‌های

در شهر سلطانیه اماکن دیدنی زیادی وجود
دارد. مثلاً چمنزاری که از آثار طبیعی ایران و
استان زنجان محسوب می‌شود و با وسعتی در
حدود ۷۵۰ هکتار در فهرست آثار طبیعی ثبت
شده است. این چمنزار وسیع استراحتگاه پرندگان
مهاجری است که در فصول مختلف سال از این منطقه
عبور می‌کنند. مسافرانی که در شش ماه اول سال به این
منطقه می‌آیند، بر این باورند که ترکیب گنبد فیروزه‌ای
رنگ و باشکوه سلطانیه در زمینه چمنزار سبزرنگ
دشت سلطانیه، همراه با پس زمینه کوهستان سر به
فلک کشیده در افق در برابر چشمان مسافران منظره‌ای
می‌سازد که فراموش نشدنی است.

بقعه چلیپی اوغلی

اگر برای بازدید از گنبد سلطانیه می‌روید بقعه چلیپی
اوغلی را فراموش نکنید. مجموعه تاریخی «شیخ براق»
یا چلیپی اوغلی در سلطانیه قرار دارد که در گویش محلی